

Dankwoord	13
Woord vooraf	15
Deel 1.	
Taaltesten in het hoger onderwijs	17
Inleiding	19
<i>Elke Peters</i>	
1. Taaltoetsen: waarom, wat en hoe?	23
<i>Bart Deygers en Sibö Kanobana</i>	
1.1 Waarom?	23
1.2 Wat?	27
1.3 Hoe?	30
1.4 En daarna?	33
2. Taaltoetsing in het kader van taalbeleid in het hoger onderwijs	37
<i>Hilde Hacquebord en Wilma van der Westen</i>	
2.1 Inleiding	37
2.2 Relevant begrippenkader voor het ontwerpen van (taal)toetsen	38
2.2.1 Validiteit	38
2.2.2 Betrouwbaarheid	38
2.2.3 Toetsdoel en -functie	39
2.2.4 Generiek versus specifiek	40
2.2.5 Norm- versus criteriumgeoriënteerde testen	41
2.2.6 Gebruikersvriendelijkheid	42
2.3 Een aantal toetsen doorgelicht	42
2.4 Praktische criteria voor een toetsinstrumentarium	43
2.5 Een model voor toetsbeschrijving en -evaluatie	44

2.5.1	Instaptoets Nederlands van de Haagse Hogeschool	45
2.5.2	De toets lees- en luistervaardigheid Economie (Hacquebord & De Vos, 2002)	47
2.6	Tot slot	49
3.	Is meten echt meer weten?	
	Taalvaardigheid van instromende studenten in het hoger onderwijs in kaart gebracht	51
	<i>Elke Peters, Tine Van Houtven en Zaia El Morabit</i>	
3.1	Wat is leesvaardigheid?	52
3.1.1	Relatie tussen lezen en woordenschat	53
3.1.2	Onderzoek naar leesvaardigheid	53
3.2	Studie taalvaardigheid	54
3.2.1	Gebruikte testen	54
3.2.1.1	De leestesten	54
3.2.1.2	De woordenschattesten	55
3.2.1.3	De spellingtest	56
3.2.2	Wie nam er aan de testen deel?	57
3.2.3	Verloop van de testen	58
3.2.4	Scoring van de testen	58
3.3	Resultaten	59
3.3.1	Woordenschattesten	59
3.3.2	Leestesten	60
3.3.3	Dictee	63
3.3.4	Verbanden tussen testresultaten	64
3.4	Tot slot	65
	Deel 2.	
	Taalbeleid in het hoger onderwijs in de praktijk	67
	Inleiding	69
	<i>Tine Van Houtven</i>	
4.	De weg naar materiaalontwikkeling is geplaveid met behoeftes	71
	<i>Tine Van Houtven en Elke Peters</i>	
4.1	Een methodologisch raamwerk voor een behoefteanalyse	72
4.2	De behoefteanalyse in het OOF-project 'Taalvaardig in het hoger onderwijs'	75
4.2.1	Literatuurstudie en kennismakingsgesprekken	75
4.2.2	Test Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs (PTHO)	76
4.2.3	Vragenlijsten	77
4.2.4	Focusgroepinterviews (semigestructureerde interviews)	80

4.2.5	Triangulatie van bronnen en methoden	81
4.3	Zelf aan de slag met een behoefteanalyse?	84
4.4	Conclusie	85

5.	Het zwarte beest: ‘Groot worden’ Gecontextualiseerd taalondersteuningsmateriaal voor BaLO-studenten bij het studeren van een handboek	87
-----------	--	-----------

Guido Cajot

5.1	Het zwarte beest	88
5.2	De behoefteanalyse	89
5.2.1	De taaltest	89
5.2.2	De vragenlijsten	90
5.2.2.1	Handelingen bij het studeren	90
5.2.2.2	Woordenschatkennis	91
5.2.2.3	Gepast ondersteuningsmateriaal	91
5.2.3	De focusgesprekken	92
5.2.3.1	Structuur	92
5.2.3.2	Verbanden leggen	93
5.2.3.3	Woordenschat	93
5.2.3.4	Teksten (zelfstandig) verwerken	93
5.2.4	Besluit	94
5.3	Het ondersteuningsmateriaal	94
5.3.1	Enkele basisprincipes voor de opbouw en het gebruik van het materiaal	95
5.3.1.1	Oefeningen	95
5.3.1.2	Methodologie	95
5.3.1.3	Het materiaal	95
5.3.2	Bespreking van ‘ <i>Gids en oefenboek bij ontwikkelingspsychologie</i> ’	96
5.3.2.1	Globale oriëntatie op het handboek en een oriëntatie op de hoofdstukken	96
5.3.2.2	Activeren van de voorkennis en voorspellend lezen	96
5.3.2.3	Patronen herkennen en analyseren	97
5.3.2.4	Hoofdzaken van bijzaken onderscheiden	98
5.3.2.5	Structuur aanbrengen, hoofd- van bijzaken onderscheiden en verbanden leggen met behulp van een schema, een boomstructuur of een mindmap	99
5.4	Opvolging: werkt het materiaal ook?	101
5.5	Besluit	102

6.	Sociaal door taal? Naar een beleid aan het departement Sociaal Werk van de Katholieke Hogeschool Kempen	105
-----------	--	------------

Jurgen Basstanie en Katrien Verelst

6.1	De context	105
6.2	Een aanzet tot	106
6.3	Leerlijn SCRIPT	107
6.4	Instrumenten	109
6.5	Anderstaligen	110
6.6	Taalvaardig in het hoger onderwijs	111
6.7	Vragen voor de toekomst	114
	Bijlage 1. Feedbackcriteria voor een geschreven werk.	116
	Bijlage 2. Schriftelijke vaardigheden (Schrijf-ID).	118
7.	Op zoek naar taalondersteuning die werkt: taalbeleid en -ondersteuning in de professionele Bachelor Marketing	121
	<i>Lieve Sterckx en Dominique Vanhoren</i>	
7.1	Taalbeleid en -ondersteuning aan de KHLeuven, departement Echo	121
7.1.1	Taalbeleid KHLeuven	121
7.1.2	Taalondersteuning op Echo: van ‘Nederlands voor anderstaligen’ naar ‘taalondersteuning’	122
7.2	Taalondersteuning in Echo in de praktijk	124
7.2.1	Monitoraat Taalondersteuning	124
7.2.1.1	Opzet	124
7.2.1.2	Pijnpunten	124
7.2.1.3	Denksporen: taalondersteuning doen werken	126
7.2.2	Taalondersteuning in het curriculum	127
7.2.2.1	Paper, project, scriptie	128
7.2.2.2	Integratieopdrachten	128
7.2.2.3	OOF-project ‘Taalvaardig in het hoger onderwijs: doorstroom en taalbeleid’	128
7.3	Besluit	135
8.	EHBOO: Eerste Hulp Bij de Ontwikkeling van Ondersteuningsmateriaal	137
	<i>Tine Van Houtven en Elke Peters</i>	
8.1	Fase 1 – Voor	138
8.2	Fase 2 – Tijdens	139
8.3	Fase 3 – Na	140
9.	Hoe sterk in taalwerk? Taalbegeleiding aan de Lessius Hogeschool	143
	<i>Zaia El Morabit en Tine Van Houtven</i>	
9.1	Taalbegeleidingsaanbod	144
9.1.1	De verschillende initiatieven	144
9.1.1.1	Taalscreening	144
9.1.1.2	Taalmodules	144
9.1.1.3	Individuele taalbegeleiding: eerste hulp bij taalproblemen	145

9.1.2	Communicatie	146
9.2	Taalinitiatieven aan het departement Toegepaste Taalkunde	147
9.3	Samenwerking met studie- en studentenbegeleiding	149
9.4	Pijnpunten en aandachtspunten	149
9.5	Toekomstplannen	150
9.5.1	Taalforum	150
9.5.2	Taalbeleid aan de Lessius Hogeschool	151
10.	Hoe de K.U.Leuven de ‘academische taalvaardigheid’ ondersteunt: twee projecten toelicht	153
	<i>Lieve De Wachter</i>	
10.1	Achtergrond en kader	153
10.2	Het OOP-project ‘Academisch Nederlands’	154
10.2.1	Doelstellingen en onderwijsvisie	154
10.2.2	Inhoud	155
10.2.2.1	Zelfkennistest	155
10.2.2.2	Crash course	156
10.2.2.3	Ontwikkeling open leeromgeving Actav	157
10.2.2.4	Testing en evaluatie	158
10.2.2.5	Kritische bedenkingen	159
10.3	Project ‘TaalVaardig aan de Start’ (TaalVaST)	160
10.3.1	Doelstellingen en onderwijsvisie	160
10.3.2	Inhoud	160
10.3.2.1	Diagnostische test	160
10.3.2.2	Begeleidingsoefeningen en posttest	161
10.3.2.3	Elektronische hulpmiddelen	161
10.4	Besluit	162
11.	Taalbeleid in de steigers: naar een brede aanpak van taalonderwijs voor studie en beroep op de Hogeschool Utrecht	165
	<i>José Beijer, Radha Gangaram Panday en Maaike Hajer</i>	
11.1	Achtergronden van het taalbeleid	166
11.2	Uitgangspunten van taalbeleid op de HU	167
11.2.1	Taalvaardigheid wordt breed opgevat als communicatieve competentie	168
11.2.2	Aandacht voor taalvaardigheid is wenselijk voor alle studenten	169
11.2.3	Opleidingen zijn verantwoordelijk	169
11.2.4	De student als autonome taalleerder	170
11.3	De praktijk	170
11.3.1	Taalontwikkeling voor studie en beroep geïntegreerd in het curriculum	170
11.3.2	Aandacht voor taal vanaf de start	173
11.3.3	Overige ondersteuning tijdens de opleiding	175

11.4	Ten slotte	176
12.	Met het accent op taalleerstrategieën en een actieve leerhouding: taalbeleid aan de Haagse Hogeschool	177
	<i>Wilma van der Westen</i>	
12.1	Enkele misvattingen over taalbeleid	178
12.1.1	Misvatting 1: taalbeleid is taalonderwijs	178
12.1.2	Misvatting 2: een taalbeleid begint met taal controleren	178
12.1.3	Misvatting 3: taalbeleid is tijdelijk beleid	179
12.1.4	Misvatting 4: studieopdrachten en -teksten moeten aan het taalniveau van de studenten aangepast worden	179
12.2	Logische ontwikkelingsgang of kwestie van keuze?	180
12.3	Taal en studiesucces	181
12.3.1	Om welke taalvaardigheid gaat het dan?	182
12.3.2	Diversiteit	183
12.4	Wat is taalontwikkelen lesgeven?	184
12.4.1	Taalontwikkelen lesgeven: vanuit een andere kijk op taal	184
12.4.2	Taalontwikkelen lesgeven: de praktijk	186
12.4.3	Werken met een woorddossier	186
12.4.3.1	Niet alleen het leren van de taal, maar ook leren een taal te leren	187
12.4.3.2	Hoe maken de studenten zich de woorden eigen?	188
12.4.3.3	Anders lezen en luisteren	188
12.4.3.4	Wat wordt er van de docent verwacht?	189
12.5	Effectmeting van taalbeleid	189
Bijlage 1.	Drie types taalbeleid (Daems & Van der Westen, 2008; Rooijackers & Van der Westen, 2009).	190
Deel 3.		
	Kritische reflecties bij taalbeleid in het hoger onderwijs	193
13.	Taalbeleid in het hoger onderwijs: verslag van werk in uitvoering Kanttekeningen bij de casussen uit deel 2	195
	<i>Folkert Kuiken</i>	
13.1	Van incidenteel naar structureel beleid	195
13.2	Gedeelde verantwoordelijkheid	196
13.3	Behoeftanalyse	197
13.4	Opleidingsspecifiek taalbeleid	198
13.5	Evaluatie	199
14.	Taalbeleid voor de pabo	201
	<i>Ronald Zwiers</i>	

14.1	Inleiding	201
14.1.1	Ontwikkelingen in de lerarenopleiding voor het basisonderwijs in Nederland	201
14.1.2	De landelijke taaltoets voor eerstejaarsstudenten pabo	202
14.1.3	Plannen voor verandering van het curriculum voor taal	204
14.2	Uitwerking taalbeleid voor de pabo	204
14.2.1	Uitgangspunten voor taalbeleid	204
14.2.2	Aannamebeleid en bijscholing personeel	205
14.2.2.1	Aannamebeleid en bijscholing docenten Nederlands	205
14.2.2.2	Aannamebeleid en bijscholing andere docenten	206
14.2.2.3	Aannamebeleid en bijscholing niet-onderwijzend personeel	206
14.2.3	Voorlichting en voorbereiding van aankomende studenten	206
14.2.3.1	Met dyslexie naar de pabo?	207
14.2.3.2	Nederlands niet als moedertaal	207
14.2.4	De eigen vaardigheid van de student	209
14.2.4.1	Onderwijsaanbod en transfer	209
14.2.4.2	Voorbeeldwerking	210
14.2.4.3	Sturing	210
14.2.4.4	Hulp bij taalgebruik en spelling	212
14.2.5	Nascholing voor het werkveld van het basisonderwijs	212
15.	Taalbeleid in het hoger onderwijs	213
	<i>Kris Van den Branden</i>	
15.1	Mythe 1: taalbeleid is enkel nodig in taalgerichte opleidingen	213
15.2	Mythe 2: taalbeleid moet focussen op het toetsen en remediëren van zwaktaalvaardige, anderstalige studenten	215
15.3	Mythe 3: taalbeleid gaat vooral over taalcorrectheid	218
15.4	Mythe 4: taalbeleid is een kwestie voor het beleid	220
15.5	Besluit	222
	Literatuur	225
	Personalia auteurs	233
	Index	237